

УДК 271.222(470+571)-722.51-44-048.66

DOI: <https://doi.org/10.52761/3041-1777.2024.19.2.12>

РОСІЙСЬКЕ ПРАВОСЛАВ'Я У ВИКОРИСТАННІ РАДЯНСЬКОЮ, МОСКОВСЬКО-КРЕМЛІВСЬКОЮ ВЛАДОЮ ДЛЯ ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ РЕЛІГІЙНОСТІ Й КУЛЬТУРИ

ЯРОЦЬКИЙ Петро

доктор філософських наук, професор

Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України

Відділення релігієзнавства

вул. Трьохсвятительська, 4, м. Київ, 01001, Україна

Бібліографічний опис статті: Яроцький П. (2024). Російське православ'я у використанні радянською, московсько-кремлівською владою для знищення української релігійності й культури. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*, 19(2), 130–132. <https://doi.org/10.52761/3041-1777.2024.19.2.12>

Найбільша трагедія для Української православної церкви і Української греко-католицької церкви сталася в умовах тоталітарного сталінського режиму. Використовуючи XIX столітті апробовані сценарії розправи царської самодержавної православної влади з уніатами і римо-католиками, радянська влада застосувала цей історичний досвід для скасування Берестейської унії, розриву зв'язків Української греко-католицької церкви з Ватиканом і «возз'єднання уніатів» (греко-католиків), як тоді говорили в Москві, «зі своєю матір'ю – російською православною церквою» (1946 р.).

Політичне і практичне розроблення цього «возз'єднання» детально і скрупульозно здійснювалося у московському Кремлі на найвищому рівні: Сталін, Молотов, Берія розглянули і затвердили «Заходи протидії претензіям Ватикану на вселенське всевладдя над християнським світом» після завершення Другої світової війни, враховуючи входження Східної і Центральної Європи до сфери впливу СРСР.

На виконання цих заходів опрацьовано сталінську інструкцію «про відрив греко-католицької церкви від Ватикану і приєднання до російської православної церкви».

З цією метою у Львові було створено православну єпархію для об'єднання православних приходів Львівської, Станіславської, Дрогобицької, Тернопільської областей, використання Почаївської Лаври як «оплоту російського православ'я» в Західній Україні і організації в уніатській церкві ініціативної групи, яка мала задекларувати розрив з Ватиканом уніатського духовенства, його перехід у православ'я і приєднання до російської православної церкви.

Патріархат і синод Московського патріархату російської церкви залучили до виконання цих заходів московського Кремля. 17 березня 1945 р. Сталін власноруч наклав резолюцію «з усіма заходами згідний».

Всі подальші дії з виконання цих сталінських інструкцій скрупульозно виконувалися, періодично уточнювалися, доповнювалися з подачі органів державної безпеки і контролювалися на найвищому рівні: у Києві М.Хрущовим, у Москві Й. Сталіним.

Таким чином, реалізувався опрацьований у Кремлі «План заходів по отрыву греко-католической (униатской) церкви от Ватикана и присоединения церкви к русской православной церкви».

За цим планом патріарх і синод російської православної церкви безпосередньо залучилися до виконання цих сталінських заходів, які подавалися в таких документах сталінського Кремля: «Письмо Председателя Совнаркома УССР Н.С.Хрущева секретарю ЦК ВКП(б) Сталину о мероприятиях, направленных на разложение греко-католической церкви на Украине» (20 мая 1945 г.); «Письмо народного комиссара государственной безопасности УССР Савченко Н.С. Хрущеву об усилении влияния Русской православной церкви в Украине (20 мая 1945 г.); «Докладная записка Львовского обкома КП(б) Хрущеву Н.С. о проведенной работе по воссоединению греко-католической церкви с русской православной церковью на территории Львовской области».

Саме таким було це «возз'єднання» греко-католиків і «русского православия», силоміць насаджуване керівництвом московського Кремля в Західній Україні. Такі заходи як взірці у своїй антиукраїнській і антиєвропейській діяльності сьогодні використовує Московський патріархат на окупованій території України.

Для викриття антиукраїнської і антиєвропейської тенденції нинішнього Московського патріархату важливим і переконливим контекстом є московсько-кремлівський «план заходів по отрыву греко-католической церкви от Ватикана» і приєднання до російського православ'я.

Необхідно акцентувати увагу на тому, що нинішній Московський патріархат намагається відновити на окупованій території України російське православ'я, яке було запроваджене московською кримінальною владою на території України.

Синод Російської православної церкви під керівництвом патріарха Кирила дав команду збирати під його канонічною юрисдикцією єпархії і громади Української православної церкви Московського патріархату.

Насамперед цей московський синод змінив статус Кримської єпархії Української православної церкви Московського патріархату, підпорядкувавши її Російській православної церкви. У такий спосіб на окупованій території громади і церковні структури Української православної церкви Московського патріархату передаються під канонічну юрисдикцію Російської православної церкви, трансформуючи українську релігійність і культуру УПЦ МП в «пространство русского православия».

Знищення української релігійності і культури, яку московсько-кремлівська влада здійснювала з допомогою Московського патріархату, в сучасних умовах безпосередньо здійснюється самим Московським патріархатом. На окупованій території України навіть Українська православна церква Московського патріархату трансформувалася Синодом Московського патріархату як російська церква без її української характеристики, яка підпорядкована канонічній юрисдикції Московського патріархату.

На окупованій території України всі інші релігії, зокрема Українська греко-католицька церква, римо-католицька церква і протестантські конфесії, не визнаються як законно діючі і піддаються постійним утискам і переслідуванням.

У такий спосіб реалізується ідеологема Московського патріархату «Пространство русского православия».

Це є очевидним теоретичним визначенням і практичним застосуванням геноциду, тобто переслідування і знищення населення з національних і релігійних мотивів – найтяжчих злочинів проти людства.

Вселенський православний патріарх Варфоломій, виступаючи на конференції в Литовському парламенті, заявив, що Російська церква і державне керівництво Росії співпрацюють у здійсненні антиукраїнської агресії і відповідальні за злочини війни Росії проти України. Це стосується, як заявив Варфоломій, таких шокуючих злочинів, як масове захоплення на окупованих територіях українських дітей і вивезення їх у Росію.

Висновки. Московсько-кремлівське «возз'єднання греко-католиків з російським православ'ям» відбувалося в умовах масового знищення греко-католиків в Західній Україні.

Це «возз'єднання» супроводжувалося судовими процесами, ув'язненням і переселенням до Сибіру греко-католиків і їх сімей.

Понад 40-річний період примусового «возз'єднання» греко-католиків в Західній Україні і жорстокої боротьби кагебістів із залишками греко-католиків зміцнив діючу нелегально в Західній Україні Українську греко-католицьку церкву. В незалежній Україні не лише в Галичині, а й у Південній і Східній Україні зміцнилася і поширюється Українська греко-католицька церква. Відтак претензії Московського патріархату щодо насильницького відновлення Православної церкви України і Української греко-католицької церкви в Галичині замість жорстокого запровадження російського православ'я є безпідставними і реакційними.

Московський патріархат, очолюваний патріархом Кирилом, знищує Українську греко-католицьку церкву на окупованій території України з такою жорстокістю, як це робила московсько-кремлівська влада, насильно запроваджуючи російське православ'я в Західній Україні.

*Стаття надійшла до редакції 20.01.2024 р.
Стаття рекомендована до друку 03.02.2024 р.*